

54

ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΑΪΝΑΣ / ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: WILLIAM PANTIPUL

ΕΙΝΑΙ ΤΡΟΜΕΡΗ Η ΑΓΩΝΙΑ ΝΑ «ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΙΣ» ΔΙΑΡΚΩΣ SOCIAL MEDIA

Ο γνωστός ηθοποιός μιλάει για τον πρωταγωνιστικό του ρόλο στη νέα ταινία του Σωτήρη Γκορίτσα «Εκεί που ζούμε», για τα μεγάλα «όχι» που είπε, για τις συμβουλές που κράτησε και τη σχέση του με την πολιτική και τη γραφή - Τι λέει για την αναθεωρητική σχέση του με την Αριστερά, για την οποία πολεμήθηκε και, όπως εξομολογείται, έφαγε «πολύ Ξύλο»

Στην Tina Μανδηλαρά
tinam@protothema.net

Την ημέρα όπου το κέντρο της Αθήνας ζει άλλη μια συνηθισμένη αναστάτωση, ο νεαρός δικηγόρος Αντώνης Σπετσιώτης γιορτάζει τα γενέθλιά του. Μόνο που το 24ορο των γενεθλίων του θα εεελιχθει εντελώς απρό-

σμενα, προσγειώνοντάς τον από τα δικαστήρια της Ευελπίδων σε καντίνες και σκοτεινά πάρκινγκ της εθνικής οδού, από το τακτοποιημένο εργένικο σπίτι του στον Λυκαβηττό, σε αγροικίες στο Χαλκούτσι και πολύτελεις βίλες στην Αλιάρτο. Και θα τελειώσει απρόβλεπτα, επιμερόματα στην Αθήνα. Αυτή είναι με λίγα λόγια η υπόθεση της νέας ταινίας του

Σωτήρη Γκορίτσα «Εκεί που ζούμε», βασισμένη στο ομώνυμο, εξαιρετικό βιβλίο του **Χρίστου Κυθρεώτη** (εκδόσεις Πατάκη). Η ταινία αναμένεται να βγει στους κινηματογράφους στις 27 Οκτωβρίου από τη Feelgood Entertainment διαθέτοντας ένα εξαιρετικό καστ με τους **Προμηθέα Αλεφροπόπουλο**, **Στέλιο Μάινα**, **Μάκη Παπαδημητρίου**,

Χριστίνα Τσάφου, **Μαρία Καλλιμάνη**, **Γεράσιμο Σκαδαρέση**, **Ναταλία Τσαλίκη**, **Αργύρη Μπακαρτζή**, **Γιούλικα Σκαφιδά** κ.ά. Πρωταγωνιστής της ταινίας του Γκορίτσα είναι και πάλι ο Στέλιος Μάινας, που είχε συνεργαστεί με τον Έλληνα σκηνοθέτη στα σεξπέρσαστα «Βολκαναζατέρ» και «Μπραζιλέρο», ταινίες που μιλούσαν για την Ελλάδα των

ονείρων και των... ευρωπαϊκών επιδοτήσεων. Ο Μάινας επιστρέφει και στο σενάρια, εκτός από τον πρωταγωνιστικό του ρόλο στο «Dogville» στο θέατρο και τις δουλειές στην τηλεόραση, σε μια ομολογημένη πολύ γεμάτη χρονιά για τον ίδιο. Για όλα αυτά, αλλά και για όλα όσα συμβαίνουν σήμερα στην Ελλάδα και τον κόσμο, για τη σχέση του με την πολιτική και τη συγγραφή -την άλλη κρυφή του ιδιότητα- ο Στέλιος Μάινας μας μιλάει από κοντά, στο στέκι του «Café des Poètes», που βρίσκεται στη γειτονιά του στην πλατεία Βικτωρίας, όπου συνομιλούμε υπό το βλέμμα του Γιώργου Σεφέρη και του Κωστή Παλαμά.

- Καθώς βλέπουμε να επιστρέφεις στο σενάριο μετά από χρόνια, με τη γνωστή παρέα Γκορίτσα, Σκιαδαρέση κ.ά. - μπορούμε, αλθίεια, να μιλάμε για ωραία, γοντευτική συνωμοσία;

Κάπως έτσι. Αν και όλοι μας έχουμε παρασηλώσει από το κλίμα των ημερών, δεν γίνεται αλλιώς.

- Ο Γκορίτσας, όμως, πάντα δείχνει να αφογκράζεται το κλίμα των ημερών...

Ναι, αυτό κάνει. Ακόμα και το «Μπραζιλέρο», που είναι μια ταινία γυρισμένη πριν από 20 χρόνια, ήταν πολύ μπροστά από την εποχή της, προφητική. Φαντάσου ότι όταν μιλούσαμε τότε για λαμόγια, όλοι μας κοπούσαν απορημένοι. Ήταν μάλιστα η ταινία που άνοιξε τότε τις εργασίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες, δείχνοντας τι μπορεί να συμβεί στην πορεία και είχε προκαλέσει μεγάλη συζήτηση ανάμεσα στους ευρωβουλευτές για το πόσο μπορεί μια ταινία να δείξει με ακρίβεια την ελληνική πραγματικότητα. Αλλά έτσι κι αλλιώς πιστεύω πως αυτή είναι -ή μάλλον και αυτή είναι- η δουλειά του σενάρια: να μπορεί να αφογκράζεται την πραγματικότητα και να μην την εξοραίζει, αλλά να θέτει τα ερωτήματα δίνοντας την ευκαρία στον θεατή να βρει μόνος του την απάντηση. Ο Γκορίτσας έχει λοιπόν αυτό το ιδίωμα του ρεαλισμού, δηλαδή ξέρει πολύ καλά να αποτυπώνει όλα απλώς την πραγματικότητα, αλλά και την κοινωνική κατάσταση. Θα έλεγα ότι αν έχουμε έναν κοινωνικό αναλυτή της πραγματικότητας, αυτός είναι σίγουρα ο Γκορίτσας.

- Ίσως να μην είναι τυχαίο που σήμερα, όπου μιλούν όλοι για τη Δικαιοσύνη, εκείνος επιλέγει ως πεδίο δράσης τη δικαστήρια...

Πέρα από τη Δικαιοσύνη, το βασικό ερώτημα που απασχολεί τον Γκορίτσα -και σίγουρα και τον Κυθρεώτη στον οποίο βασίζεται το βιβλίο- είναι αν αξίζει τον κόπο να παλέψεις γι' αυτό ή να σκωθείς να φύγεις. Και δεν είναι η πρώτη φορά που το κάνει.

- Ναι, σε όλες σχεδόν τις ταινίες του οι ήρωες ονειρεύονται τη φυγή.

Σε καμία όμως δεν είναι τόσο ανεπιτυγμένο αυτό το αίσθημα όσο σε αυτή. Ο πρωταγωνιστής είναι στο τσακ να αφήσει τη δουλειά του και να πάρει μια θέση που του προσφέρεται στις Βρυξέλλες. Και δεν είναι τυχαίο, αν σκεφτείς πόσο νέοι φεύγουν σήμερα για να δουλέψουν στις Βρυξέλλες.

- Το περίφημο brain drain. Εσύ έχεις σκεφτεί ποτέ να φύγεις;

Ξέρεις, εμείς κάνουμε μια δουλειά που έχει να κάνει με τη γλώσσα, αυτή είναι η περιου-

«Ζούμε στην εποχή του φόβου. Η αποξένωση έχει έρθει από το γενικότερο αίσθημα φοβίας από το οποίο πάσχει η ανθρωπότητα. Και δεν είναι μόνο ελληνικό το φαινόμενο - συμβαίνει σε όλο τον πλανήτη. Αυτό που συμβαίνει σε όλη την υδρόγειο είναι τουλάχιστον τρομακτικό»

σία μας, την οποία υπηρετώ με χαρά και τιμή - αλλά είναι ανασταχτικός παράγοντας αν θελήσουμε να εκφραστούμε σε κάτι διαφορετικό. Ξέρω ότι πολλοί νηθοποιοί διαπρέπουν έξω στο σενάριο, αλλά στο θέατρο είναι παρά πολύ δύσκολα τα πράγματα. Δεν έχω δει Έλληνα -με ελάχιστες εξαιρέσεις- να κάνει καριέρα στο θέατρο, σε άλλη γλώσσα.

- Ωστόσο, σου αρέσει, απ' όσο Ξέρω, να ταξιδεύεις στο εξωτερικό. Τι σε παρακινεί; Η περιέργεια;

Το κουσούρι της εφηβείας, νομίζω, επειδή μεγάλωσα ως παιδί σε μια χώρα που δεν Ξέραμε τι συμβαίνει έξω. Για εμάς το εξωτερικό ήταν οι εικόνες και αυτά που έφερναν ερχόμενοι οι ναυτικοί. Έχοντας την τύχη να έχω καπετάνιο πατέρα, η βαλίτσα με τα δώρα που μας έφερνε έμοιαζε πραγματικά με επιστημονική φαντασία. Φαντάσου ότι στις αρχές του '60 έβγαζα τα παιχνίδια που κουβαλούσε απ έξω στη γειτονιά όπου μαζεύονταν τα πτσιρικάκια για να τα θαυμάσουν. Οπότε αυτή ήταν η αίσθηση που είχαμε από το εξωτερικό, όλοι εμείς που μεγάλωσαμε με την προσδοκία μεγαλώνοντας να γυρίσουμε τον κόσμο.

- Θεωρείς αλήθεια τον εαυτό σου τυχερό τόσο σε αυτό όσο και στο ότι μπορείς και επιλέγεις καλές δουλειές που κάνουν επιτυχία; Για μένα δουλειά είναι οι συνεργάτες, να μη σου πω ψέματα. Αυτό είναι το κριτήριο μου. Αποκλειστικά. Αν αγαπώ αυτούς που κάνουν τη δουλειά, τότε πάω με κλειστά τα μάτια. Θέλω να νιώθω συνεργεία και συγγένεια, δεν γίνεται διαφορετικά, δεν βγαίνει. Πρέπει να μιλάς την ίδια γλώσσα, τον ίδιο κώδικα για να υπάρξει αποτέλεσμα. Διαφορετικά, είναι τεράστιο μαρτύριο. Αυτό που θεωρείς παράδεισο μπορεί εύκολα σε αυτή την περίπτωση να μετατραπεί σε κόλαση.

- Φαντάζομαι λοιπόν ότι δεν κάνεις πράγματα επειδή πρέπει.

Δεν μου βγαίνει. Όσες φορές έχω προσπαθήσει να κάνω πράγματα που δεν μου αρέσουν, έχουν βγει πολύ κακά. Μπορώ να γίνω πολύ κακός ηθοποιός και, πιστέψτε με, έχω γίνει όταν δεν αγαπάω κάτι.

- Σε κάθε περίπτωση, φαίνεται να αγαπάς πολύ τις ταινίες του Γκορίτσα.

Τις αγαπώ, όπως και το γεγονός ότι κάνει ταινίες για έναν ήρωα που πάντοτε διαθέτει μια εφηβική αφέλεια, κάτι που φαίνεται να κέρδισε τον κόσμο. Και το κάνει με μια τρυφερότητα που πρέπει να την έχεις για να μπορέσεις να τη δεις κινηματογραφικά. Γι' αυτό έχει δέσει τόσο πολύ με τον Νίκο Πορτοκάλογλου, γιατί το δικό του μουσικό σήμαν δεν είναι νοσταλγικό, αλλά περιγράφει αυτό που θα θέλαμε να ήμαστε,

σου, την εφηβικότητα και την αθωότητα σου για να αντεπεξέλθεις.

- Να μη σκοτώσεις, δηλαδή, το παιδί μέσα σου;

Ναι, ακριβώς. Να μην εγκαταλείψεις τον πραγματικό πυρήνα της δουλειάς σου και να ασχοληθείς με άλλα πιο χειροπαστά πράγματα, όπως οι επενδύσεις, τα χρήματα κ.λπ.

- Πόσο εύκολο είναι αυτό; Απ' ό,τι Ξέρω, εσύ δεν έχεις κάνει διαφημίσεις.

Κοίταξε, δεν μπορώ να κατηγορήσω τους συναδέλφους γι' αυτό.

- Ναι, αλλά σίγουρα θα πρέπει να έχεις πει πολλά όχι...

Μάλλον ακολούθησα τη συμβουλή του Μιχαλάκοπουλου, την οποία δεν έχω ξεχάσει. Μου είχε πει όταν ήμουν πτσιρικάκι και είχε έρθει να με δει σε μια παράσταση του Φεϊντό, παρόντος του Γεωργουσόπουλου: «Μικρέ να στριβίεις την καριέρα σου στα "όχι" παρά στα "ναι" σου. Και να μη μετανιώσεις ποτέ. Ποτέ». Πολλές φορές λοιπόν έχω πει «όχι» σε πράγματα που έχουν γίνει επιτυχίες και όχι μόνο εισπρακτικές, αλλά και καλλιτεχνικές. Αλλά δεν το μετανιώνω. Και δεν το λέω επειδή πούλαω μοϋρη. Το λέω επειδή το ποτέ μου εκατό τοις εκατό. Χείρομαι

Συνέντευξη στη σελίδα 56

LIVE IN ATHENS
50 CENT OAKA OCT. 29
KONSTANTINOS ARGIROU

40 YEARS OAKA
Coca-Cola Real Magic

OPENING ACTS: JOSEPHINE | FY | KINGS, SPECIAL GUESTS: LIGHT RACK
HOST: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΩΨΙΑΛΗΣ

SPANOS SA. AKMH. OKI. OKMAG.GR. news

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΣΥΓΑΤ. MAD. 92.2. OKI. OKMAG.GR. news

ΠΡΟΠΩΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ
viva.gr. 11876. WIND. Public. MediaMarkt. 2. 11876. 2. 11876.

Συνέχεια από τη σελίδα 55

με την επιτυχία των άλλων και ελπίζω να μη φτάσω ποτέ στο σημείο να χαρώ με τη δυστυχία, κάτι που θεωρώ το απόλυτο σημείο κατάπτωσης. Γιατί ό,τι δίνεις, παίρνεις, σε αυτή τη ζωή. Και αν δεν πάρεις σήμερα, θα πάρεις αύριο, μεθύριο. Και αν πάλι δεν συμβεί, δεν έγινε και τίποτα. Αλλωστε, δεν δικαιούμαστε τα πάντα από τη ζωή. Και ειλικρινά μιλώ, νιώθω πολύ πλήρης και ευγνώμων για όσα έχω. Δεν κοιτάω ποτέ πίσω, αλλά το επόμενο βήμα.

- Θα μου επιτρέψεις να πιστώ από αυτό και να πω ότι και η ηρωίδα στο βιβλίο σου «Να θυμηθώ να παραγγείλω» (εκδόσεις Μεταίχμιος) δεν κοιτάει ποτέ πίσω, παρά τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, με νοσταλγία.

Ξέρεις, το παρελθόν είναι πάντα ένα μπιστούνη για τους ανθρώπους. Είναι λογικό. Από κάπου θέλεις να πιστεύεις και είναι πολύ σκληρό για κάποιον να διαγράψει το παρελθόν του. Αρκεί να το χρησιμοποιεί ως εφάπτηρο και όχι ως αγρανάπισση. Να τον καθοδηγεί ώστε να μην επαναλάβει τα ίδια λάθη.

- Το ίδιο βέβαια συμβαίνει με την ηρωίδα σου. Πες μου αλήθεια πώς καταφέρνεις στο βιβλίο και μπαίνεις στο μυαλό μιας γυναίκας που ερωτεύεται με τόση ακρίβεια;

Μα ο έρωτας είναι κοινός και στα δύο φύλα και τα δύο φύλα είναι μέσα μας ταυτόχρονα. Το ότι τυχε να έχω επιλέξει το φύλο μου ή να είμαι βιολογικά άνδρας δεν σημαίνει ότι δεν έχω γυναίκα αντίληψη και αύρα μέσα μου. Είναι μια αίσθηση. Από την άλλη, είναι σημαντικό για έναν συγγραφέα να παρατηρεί - κι εμένα μου αρέσει να παρατηρώ τους ανθρώπους που αγαπάω και να μπορώ να διακρίνω τη βαθύτερη ποιότητα των πραγμάτων.

- Αλήθεια, γιατί νομίζεις ότι δεν βλέπουμε και δεν επικοινωνούμε; Γιατί τόσο αποξένωση;

Από φόβο. Ζούμε στην εποχή του φόβου. Η αποξένωση έχει έρθει από το γενικότερο αίσθημα φοβίας από το οποίο πάσχει η ανθρωπότητα. Και δεν είναι μόνο ελληνικό το φαινόμενο - συμβαίνει σε όλο τον πλανήτη. Αυτό που συμβαίνει σε όλη την υδρόγειο είναι τουλάχιστον τρομακτικό. Έτυχε να βλέπω δύο φωτογραφίες, η μία με ημερομηνία λήψης το 1922 και η άλλη το 2022 από ένα ποτάμι στην Αμερική και τρόμαξα γιατί σήμερα εκεί όπου κάποτε υπήρχε ένα ποτάμι, υπάρχει μόνο ένα μικρό ρυάκι. Θα μου πεις, είναι κλιματικό το θέμα; Για μένα είναι πρώτιστος κοινωνικό, αφού αυτό που βλέπουμε δεν συμβαίνει μόνο στο νερό.

- Θέλεις να πεις ότι έχουμε στεγνώσει και συρρικνωθεί;

Ναι, είναι πολύ επικίνδυνη η κατάσταση. Ξαν να έχουν στεγνώσει μέσα τους οι άνθρωποι. Νομίζω πως διανύουμε μια περίοδο κοσμολογικών αλλαγών. Δεν ξέρω ποιες θα είναι, αλλά θα είναι σίγουρα μεγάλες.

- Αυτά τα εγκλήματα, τα οποία ακόμη να συμβαίνουν καθημερινά, δεν σε έχουν συνταράξει;

Δεν ξέρω πραγματικά αν συμβαίνουν σήμερα ή αν συνέβαιναν σε άλλες εποχές και δεν τα μαθαίναμε, αν είναι μεγαλύτερη η πληροφόρηση.

- Ερχόμενη, άκουα στο ραδιόφωνο του BBC -με αφορμή τη δολοφονία ενός 12χρονου κοριτσιού στο Παρίσι- ότι η κοινωνία που δεν μπορεί να προστατέψει τα παιδιά της είναι τελειωμένη. Πιστεύεις πως αυτό ισχύει και για τη δική μας κοινωνία;

Σίγουρα μια κοινωνία που εγκληματεί εις βάρος των παιδιών της έχει τελειώσει, αφού τα παιδιά είναι το μέλλον. Το με-

γαλύτερο απ' όλα τα εγκλήματα είναι να σκοτώνεις τα παιδιά σου ή να το επιτρέπεις αυτό να συμβαίνει. Θέλω να πιστεύω πως δεν έχουμε φτάσει σε αυτό το σημείο, ότι πρόκειται μόνο για τη θρυαλλίδα ενός μεμονωμένου γεγονότος. Γιατί αν ισχύει κάτι τέτοιο, πρέπει όλοι να φωνάξουμε. Αυτό που ακούμε είναι πέρα από κάθε φαντασία, δεν μπορείς να πιστέψεις ότι μπορεί κάποιος να συμπεριφέρονται έτσι σε παιδιά. Είναι πέρα από κάθε λογική.

- Έχεις μια αίσθηση ότι έχει χαθεί η ελπίδα στον κόσμο; Πρέπει να την επαναφέρουμε.

- Με ποιον τρόπο;

Δεν υπάρχει μεθοδολογία. Απλώς πρέπει να Ξαναβρούμε τον χαμένο μας άδονα γιατί νομίζω πως έχουμε χάσει εντελώς τον προσανατολισμό. Είμαστε χαμένοι και μπερδεμένοι.

«Φάγαμε πολύ Ξύλο -και όχι μόνο ιδεολογικό- ως αναθεωρητές. Κυριολεκτικά. Αλλά το πιστεύω βαθιά αυτό. Επειδή θεωρώ ότι πρέπει να είναι κανείς αναθεωρητής γιατί έτσι είναι φτιαγμένη η κοινωνία»

Χρειαστήσαμε γεγονότα, ανθρώπους με συνέπεια και καθαρές προθέσεις. Αν όλα αυτά υπάρχουν κάτω από μια κοινή ομπρέλα, θα βρούμε σιγά-σιγά τον δρόμο μας. Δεν μπορούμε να ζούμε συνέχεια στην απαίσια, γιατί η κατάληξη δεν καρδοκεί μόνο, είναι το κυρίαρχο φαινόμενο της εποχής μας. Και αυτό είναι από μόνο του τρομερό.

- Αυτό όμως δεν έχει να κάνει και με την απαξίωση της πολιτικής; Δεν πιστεύεις ότι έχει εκπέσει η κοινωνία;

Ναι, σε πολλά σημεία και αυτό γιατί έχει εκπέσει η κοινωνία. Και η πολιτική είναι ο καθρέφτης του κοινωνικού γίγνεσθαι. Είναι η έκφραση της κοινωνίας μας σχηματισμένη και οργανωμένη.

- Αυτή τη βία που διαπερνά και τα social media πώς τη βλέπεις; Είναι συνειδητή η αποχή σου από αυτά;

Ναι. Καταλαβαίνω ότι βοηθούν στο να έχεις αμέσως την πληροφορία, αλλά είναι τρομερή αυτή η αγωνία του να καταναλώνεις διαρκώς και άλλη εικόνα, να μη μένεις πουθενά τελικά και να προσπερνάς τα πάντα. Αρκεί να δεις τις μελέτες για την ελλειμματική προσοχή από τις διάφορες ψυχιατρικές μελέτες και θα τρομάξεις: δεν μπορεί κανείς να μελετήσει 25 σελίδες χωρίς να καζέψει στο κινητό του. Γι' αυτό, λοιπόν, πιστεύω στα έντυπα και στις εφημερίδες γιατί βοηθούν αναγκαστικά το να μείνει κανείς συγκεντρωμένος σε αυτό που διαβάζει και γι' αυτό δεν θέλω τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Με αποσυντονίζουν και με κουράζουν. Προσπαθώ, όσο μπορώ, να ασχολούμαι με αυτά που αγαπάω και που με σώζουν.

- Εννοείς, μεταξύ άλλων, τη συγγραφή;

Ναι - είναι το μεγάλο μου σωσίβιο. Δεν μπορώ να σωθώ διαφορετικά. Έχω μια ενδόμυχη σκέψη ότι γράφοντας απευθύνω στον εαυτό μου. Εννοείται και στο κοινό, αλλά η γραφή είναι προσωπική υπόθεση, ψυχανάλυση. Και αν κάτι με έχει σώσει, αυτό είναι σίγουρα η γραφή.

- Αν δηλαδή δεν ήσουν ηθοποιός, θα ήσουν αποκλειστικά συγγραφέας;

Θα ήμουν άδικος να πω ότι το θέατρο δεν με έχει βοηθήσει στη συγγραφή, καθώς πάντοτε αναπτύσσει αυτούς που έχω διαβάσει μέσα από τα έργα που έχω παίξει. Έτσι μου ανοίχτηκε ένας άλλος κόσμος. Είχα όμως που έτσι επικοινωνείς με ένα άλλο κομμάτι του εαυτού σου που είναι ο γραφιάς. Και λες να που αυτό που είχα στο μυαλό μου είναι εκπληρωμένο με έναν τρόπο από έναν συγγραφέα. Και έτσι αρχίζουν να διαμορφώνονται οι άδονες.

- Εσύ πάντως φαίνεται να διατηρείς έναν εσωτερικό άδονα, έχεις σταθερότητα. Πόσο εύκολο είναι να μη χάσεις τον μπουσούλα; Δεν είναι πολλοί οι δαίμονες;

Για πλάκα. Αλήθεια είναι. Αυτό δεν σημαίνει ότι είσαι άγιος, απλώς κρατάς έναν προσωπικό κώδικα ηθικών αξιών που σφείλεις να τηρείς. Γιατί διαφορετικά πρέπει να απολογηθείς συνέχεια στον εαυτό σου. Εντάξει, με αυτό τον τρόπο δεν γίνεται πλούσιος, αλλά δεν το μετανιώνω.

- Ναι, αλλά βλέπουμε ότι το ήθος λείπει από τα δημόσια πρόσωπα. Ειδικά στην πολιτική απουσιάζει κατά κόρον.

Ναι, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι πολιτικοί είναι όλοι ανήθικοι. Αλλά, ξέρεις, η πολιτική είναι από τη φύση της ένα ευμετάβλητο πεδίο. Δεν έχει σταθερότητα και αλλάζει διαρκώς. Οχι απαραίτητα για κακό, γιατί δεν γίνεται να μην αλλάξει η κοινωνία. Αλλωστε οι άνθρωποι πρέπει να πιστεύουμε στην ανανέωση αν θέλουμε να πάμε μπροστά. Δηλαδή να αναθεωρούμε.

- Είσαι, με άλλα λόγια, αυτό που στην Αριστερά λένε «αναθεωρητής»;

Ναι και η αλήθεια είναι ότι φάγαμε πολύ Ξύλο -και όχι μόνο ιδεολογικό- ως αναθεωρητές. Κυριολεκτικά. Αλλά το πιστεύω βαθιά αυτό. Γιατί θεωρώ ότι πρέπει να είναι κανείς αναθεωρητής γιατί έτσι είναι φτιαγμένη η κοινωνία.

- Βέβαια φαντάζομαι ότι αναφέρασε στο αναθεωρητικό στάδιο και όχι στο αντιδραστικό. Γιατί ειδικά η περιοχή όπου μένεις έχει υποφέρει όχι μόνο από τους λεγόμενους «αντιδραστικούς», αλλά από τους ακροδεξιούς.

Οχι, σίγουρα μακριά από την αντίδραση. Γιατί το μίσος δεν σε πάει μπροστά, αλλά πίσω. Και ακόμα πιο πίσω, δεν σταματάνε η οπισθοδρομηση και η κατακλίση. Οπότε χρειάζεται προσοχή. Γιατί κανείς μας δεν είναι άμοιρος ευθυνών.

- Εσένα τι σου δίνει ελπίδα; Τι σε κάνει να μπορείς να συνεχίζεις;

Θα σου πω κάτι πιο γενικό αλλά ουσιαστικό: μέσα στη ζωοφερή πραγματικότητα υπάρχουν πάντοτε καλά πράγματα γιατί η ζωή συμβαίνει. Προχωρά όσο και αν θέλουμε να νομίζουμε το αντίθετο. Και είναι τότε που λέμε ότι γι' αυτό αδειάζει τον κόπο κανείς να προσπαθεί. Για μένα είναι πολύ σημαντικό αυτά να τα βλέπουμε και να τα μεγεθύνουμε, γιατί όταν τα συγκεντρώνεις τα μικρά, γίνονται ολάκερος κόσμος. Και αυτά είναι εντέλει που δημιουργούν τις μεγάλες αλλαγές.